

## L'Atlàntida

Poema èpic en deu cants, una introducció i un epíleg, de Jacint Verdaguer. Aquest en concebé la primera idea abans del 1865 i durant el bienni 1865-67 començà la redacció del poema *Colom* del qual la narració sobre l'Atlàntida no era sinó un episodi. A partir de l'hivern de 1867-68 aquell poema restà paralitzat i sorgí com a obra independent *L'Atlàntida*, una redacció embrionària que fou presentada als Jocs Florals del 1868 amb el títol de *L'Espanya naixent*. Després de reelaborar-la entre el 1868 i el 1873, Verdaguer preparà, a partir de la primavera del 1876, la redacció de *L'Atlàntida*, que obtingué premi als Jocs Florals del 1877, editada aquell mateix any dins el volum de les composicions premiades. Després de noves revisions i addicions, n'aparegué l'edició definitiva la tardor del 1878. El jove Colom, nàufrag d'una nau genovesa, és acollit per un ermità que li narra l'esfondrament de les terres que un dia havien cobert la mar Atlàntica: Hèrcules, hereu de Pirène, reina d'Espanya, des que la salvà de l'incendi dels Pirineus, va a l'Atlàntida i, en prendre un brot del taronger d'or del jardí de les Hespèrides, adquireix el dret a la mà d'Hèspèris. La còlera que això desperta en els fills d'aquesta, els atlants, provocarà un seguit de catàstrofes i l'esfondrament de l'Atlàntida sota les aigües. Morta Hèspèris, Hèrcules funda pobles i ciutats, entre d'altres Barcelona. Acabada la relació, Colom sent el neguit de cercar i cristianitzar el món que hi ha d'haver més enllà de l'Atlàntic, i troba ajut en la reina de Castella. Inspirat per uns passatges de Plató i de Juan Eusebio Nieremberg, Verdaguer combinà les experiències personals poades dels seus records adolescents de Vic o dels seus viatges a Amèrica amb la lectura de velles cròniques peninsulars i de les grans epeies clàssiques per refondre, en una unitat no sempre orgànica, elements mitològics i cristians i desenrotllar, lligant-los, tres temes principals: l'esfondrament de l'Atlàntida, la naixença d'Espanya i el descobriment d'Amèrica. Concebut amb la tècnica *in medias res*, la seva arquitectura és sòlida i colossal i conté, perfectament incrustats, fragments lírics d'una prodigiosa bellesa com són la visió de l'hort de les Hespèrides, el somni de la reina Isabel o el cor de les illes gregues, al costat de fragments de gran potència descriptiva i riquesa d'imaginació. No té, altrament, l'autèntic heroi que justifiqui i potenciï tots els elements que hi concorren; en tot cas, fa el paper d'heroi la Natura i, en certa manera, Hèrcules, com a personificació inconscient de les forces creadores i destructores de la Natura. *L'Atlàntida* aparegué per primera vegada traduïda al castellà per Melcior de Palau (Barcelona 1878), al francès per Albert Savine (París 1883-84), a l'italià per Suñer (Roma 1884), a l'occità

per Jan Monné (Montpeller 1888), al txec per Jaroslav Vrchlicky (Praga 1891), a l'alemany per Clara Commer (Friburg de Brisgòvia 1897), al portuguès per J.M. Gómez Ribeiro (Lisboa 1909) i al llatí per Tomàs Viñas (Barcelona 1929). Hi ha nombroses altres traduccions de l'obra completa —al castellà, al francès, al provençal, a l'italià— i també traduccions fragmentàries al castellà, al francès, a l'occità, a l'alemany, a l'anglès, a l'esperanto, etc. Entre les successives edicions catalanes de l'obra cal remarcar l'edició popular de "La Il·lustració Catalana" (Barcelona 1914), la políglota del 1929, amb l'original català i les traduccions castellana, francesa, italiana, portuguesa i provençal, totes elles publicades independentment ja abans, i la llatina, inèdita fins aleshores, de Tomàs Viñas. El 1946 aparegué una edició crítica preparada per Eduard Junyent i Martí de Riquer, basada en l'edició prínceps del 1878, amb les variants dels manuscrits del 1868 i del 1877 i de l'edició dels Jocs Florals. La monumentalitat de l'obra i el ressò que aconseguí han estat considerats com a símbol de l'afirmació definitiva del català com a llengua literària moderna i del seu reconeixement en l'àmbit d'altres cultures.